

Опыт применения спелеотерапии в Республике Беларусь

Левченко П.А., Дубовик Н.Н., Делендик Р.И., Санникова Н.Н.

ГУ «Республиканская больница спелеолечения», Солигорск, Республика Беларусь

Введение. В современных условиях наиболее актуальной проблемой аллергологии, пульмонологии и оториноларингологии является изыскание эффективных методов воздействия на хронический воспалительный процесс при ряде obstructивных заболеваний дыхательных путей и аллергических процессах.

Цель исследования состояла в оценке эффективности использования спелеотерапии в лечении и реабилитации пациентов с болезнями органов дыхания и аллергиями. В Республике Беларусь с 1990 г. функционирует Республиканская больница спелеолечения. Формирующаяся среда в соляных шахтах г. Солигорска характерна как для условий калийного рудника (сильвинит, «красная» соль), так и для условий каменно-соляной шахты (галит, «белая» соль), что позволяет существенно повысить потенциальные возможности метода спелеотерапии в достижении у пациентов более выраженного лечебного и оздоровительного эффекта.

Материалы и методы

В период с 1990 по 2017 г. в Республиканской больнице спелеолечения пролечено всего 67 218 пациентов: из них 54 907 (84,7%) – в возрасте 18–60 лет, то есть наиболее трудоспособное население, и 12 311 детей (15,3%). Подземное спелеолечение получили 52 430 пациентов (78%), наземное – 14 787 (22%). Количество детей, получающих спелеотерапию, увеличилось в 5 раз за последние 5 лет. Накопленный нами опыт

работы позволил с 2012 г. принимать на спелеолечение пациентов старше 60 лет.

Результаты

К концу лечения в среднем в 97,3% случаев у пациентов отмечается улучшение самочувствия: 35% – значительное улучшение, 62,3% – хорошее улучшение. В течение года после курса спелеотерапии ремиссия сохраняется в среднем $7,0 \pm 0,4$ месяца. После повторных курсов устанавливаются более длительные и устойчивые ремиссии до 2,5–3 лет, что способствует формированию высокого процента (до 50%) повторно прибывающих на спелеолечение пациентов. Периодичность стационарного спелеолечения составляет в среднем 18 мес.

Выводы

Увеличение количества пациентов в больнице спелеолечения г. Солигорска Республики Беларусь, высокий процент повторно пролеченных методом спелеотерапии больных с заболеваниями органов дыхания и аллергиями говорит об эффективности, востребованности и перспективности данного вида медицинской помощи пациентам с указанной патологией в условиях сильвинито-галитовых шахт и позволяет рекомендовать его к широкому практическому применению. Пациентам, имеющим противопоказания к подземной спелеотерапии, показано лечение в условиях спелеоклиматических и галокамер.

© П.А. Левченко, Н.Н. Дубовик, Р.И. Делендик, Н.Н. Санникова, 2018

Обласна алергологічна лікарня в аспекті розвитку спелеотерапії

Полажинець Е.Б., Данко Л.Л.

Солотвинська обласна алергологічна лікарня, Солотвино, Україна

Обласна алергологічна лікарня в с. Солотвино створена постановою Закарпатського облвиконкому 15 серпня 1968 р. та наказом Міністерства охорони здоров'я УРСР від 21 жовтня 1968 р.

На початку було створено експериментальне відділення при Солотвинській дільничній лікарні на 30 ліжок терапевтичного профілю. З часом, з доведенням ефективності лікування, відділення розширювалось,

зміцнювалася його матеріально-технічна база, поступово збільшилось число ліжок до 75, з них 30 ліжок – дитячих.

Відділення складалося з 2 підрозділів, одне з яких знаходилося на поверхні, а інше – розташовувалося в підземних виробках соляної шахти Солотвинського солерудника на глибині 206 м. Досвіду в лікуванні за допомогою даного методу було мало, й лише завдяки роботі створеної науково-медичної ради Закарпатського обласного відділу охорони здоров'я була розроблена і затверджена методика лікування хворих на бронхіальну астму. Вона полягала у наступному: хворих спустили в шахту на глибину 206 м, спочатку проводили 2 пробних (адаптаційних) спусків по 6 год, далі – одноденна перерва, після якої хворі спускались в шахту на 12 год. Курс лікування тривав 6 тиж, за які хворий знаходився в шахті загалом упродовж 300 год.

Алергологічне відділення було укомплектоване штатом, який пройшов спеціалізовану підготовку на кафедрі госпітальної терапії медичного факультету Ужгородського державного (нині національного) університету та на базі філії Одеського науково-дослідного інституту курортології.

© Е.Б. Полажинець, Л.Л. Данко, 2018

Новим етапом у роботі алергологічного відділення стала організація ОАЛ, лікарня на 60 ліжок в с.м.т. Солотвино. Згідно з рішенням Закарпатського облвиконкому та його наказом від 17 березня 1970 р., алергологічній лікарні було передано будівлю колишнього туберкульозного диспансеру, де лікарня знаходиться дотепер. Підземне відділення на глибині 206 м працювало з 1968 по 1979 р. У 1980 р. відділення перенесли на глибину 300 м, однак воно функціонувало лише 1 рік і було закрито до 1991 р. у зв'язку з аварійною ситуацією на солеруднику. В лютому 1991 р. підземне відділення алергологічної лікарні знову працювало і функціонувало до 2010 р.

У зв'язку із затопленням соляних шахт, з 2010 р. лікування в підземному відділенні лікарні стало неможливим. На даний час основним методом лікування є штучна галоаерозольотерапія (ГАТ).

Останні 7 років в лікарні щорічно проходять лікування 1500–1600 пацієнтів. Курс лікування триває 14 днів. Хворі отримують по 10 процедур штучної ГАТ в поєднанні з фізіотерапевтичними процедурами, інгаляціями та медикаментозною терапією за необхідності.

Underground environment in some caves and salt mines with therapeutic properties and their role in speleotherapy or medical tourism purposes

Simionca Yu.^{1,2}

¹ *Permanent Commission on Speleotherapy (PCS) / Commission permanente de spéléothérapie (CPS) of the UIS (member ICSU & UNESCO)*

² *National Institute of Rehabilitation, Physical Medicine and Balneoclimatology (Bucharest, Romania)*

Background. Some caves due to air purity and the presence of a fine aerosol equipped with mineral microparticles as well as galleries of some salt mines with curative properties are used for speleotherapeutic purposes in both complementary medicine and also the classic one.

Results

In 1949, Dr. Karl H. Spannagel, after several years of climatological, microclimatic observations, as well as medical investigations on patients with respiratory diseases, he found the therapeutic efficacy of the karst environment in the «Klutert» cave. In the years 1950–60 the therapy in the underground environment of the karst and salt caves in Germany began to be officially recognized as a method of treatment of chronic

respiratory pathologies (Yang B., G. Schubert 1962. In 1964, Prof. Dr. Mieczyslaw Skulimowski, after preliminary medical studies, mentioned the presence of the therapeutic effect of the underground salt mine environment from Wieliczka (Poland) and promoted the opening of the «underground therapy» section called the «underground allergy sanatorium» for patients, proposing that the method be called «subteraneootherapy» (M. Skulimowski, 1968). Afterwards, multidisciplinary studies, the treatment and recovery centers have been launched in karst caves, salt and other mines in Austria, Czech Republic, Slovakia, Ukraine, Romania, Belarus, Russia, Armenia, Tajikistan, Italy, Iran and other countries.

It has been found, that the speleotherapeutic effect largely depends on the action mechanism of the natural